

Силабус
навчальної дисципліни
Актуальні проблеми національної безпеки та захисту України
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма Середня освіта (Захист України)
Спеціальність A4.16 Середня освіта (Захист України)
Галузь знань А Освіта / Педагогіка
Рівень вищої освіти другий (магістратура)

Викладач (і)	Мирошніченко Володимир Олександрович
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/gef/structure-gef/kaf-pravo/composition-kaf-pravo/miroshnechenko/
Контактний тел.	+380991583733
E-mail викладача:	MirV2014@i.ua
Графік консультацій	Індивідуальний

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
6/180	24/8	24/6	132	екзамен

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: національна безпека, захист України, воєнна безпека, інформаційна безпека, економічна та соціальна безпека, екологічна безпека, цивільний захист.

Мета та предмет курсу: Метою викладання навчальної дисципліни “Актуальні проблеми національної безпеки та захисту України” є вивчення методології і методів дослідження національної безпеки, внутрішньополітичних та зовнішньополітичних аспектів національної безпеки України, їх взаємозв'язку в сучасних умовах, а також аналіз проблем цивільного захисту населення і територій України. Предметом курсу є система знань про сутність, структуру та основні напрями забезпечення національної безпеки України в сучасних умовах, а також аналіз внутрішніх і зовнішніх загроз державному суверенітету, територіальній цілісності, політичній стабільності, економічній, воєнній, інформаційній та енергетичній безпеці держави.

Компетентності та програмні результати навчання:

№	Програмні компетентності	Компетентності	Результати навчання
1	Загальні	ЗК 1. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізовувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).	ПРН 1. Аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів і гуманістичних ідеалів. ПРН 2. Розв'язувати конфліктні ситуації у найбільш ефективний спосіб. ПРН 5. Приймати ефективні рішення під час викладацької діяльності.

2	Фахові	<p>ФК 1. Здатність забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів.</p> <p>ФК 5. Знання, вміння і навички опрацювання наукових та інформаційних джерел з предмета «Захист України» й використання інформаційно-пошукових інструментів.</p> <p>ФК 6. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.</p> <p>ФК 17. Здатність здійснювати оцінювання та аналіз результатів навчання учнів</p> <p>ФК 20. Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем</p>	<p>ПРН 9. Добирати зміст навчального матеріалу.</p> <p>ПРН 14. Уміти спонукати учнів до висловлювання ціннісних ставлень.</p> <p>ПРН 15. Орієнтуватися в інформаційному просторі.</p> <p>ПРН 21. Оцінювати й аналізувати результати діяльності учнів.</p> <p>ПРН 23. Розробляти та реалізовувати інноваційні проекти у сфері освіти та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, етичних норм.</p>
---	--------	---	--

Зміст курсу:

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Актуальні проблеми законодавства про національну безпеку та захист України.

Конституційно-правові засади національної безпеки України. Закон України «Про національну безпеку України» (2018 р.) : основні положення та останні зміни. Закон України «Про оборону України» : основні положення та останні зміни. Закон України «Про Збройні сили України» : основні положення та останні зміни. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» : основні положення та останні зміни. Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» : основні положення та останні зміни. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» : основні положення та останні зміни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Концептуальні підходи до формування системи національної безпеки та захисту України.

Вихідні поняття, загальні положення, мета та принципи побудови системи національної безпеки України. Основні аспекти національної безпеки України та безпековий вимір стратегії сталого розвитку. Забезпечення функціонування та розвитку системи національної безпеки України та механізми ухвалення рішень. Організаційна структура забезпечення національної безпеки. Підсистема державного забезпечення національної безпеки. Підсистема недержавного забезпечення національної безпеки. Сили безпеки й оборони України : поняття та структура (Збройні сили, Національна гвардія, Державна прикордонна служба, Національна поліція).

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. Еволюція загроз національній безпеці України.

Різновиди (складові) національної безпеки держави за суспільними сферами функціонування та згідно основних загроз. Динаміка загроз національній безпеці України за роки незалежності. Актуальні зовнішньополітичні виклики національній безпеці України. Щодо актуальних загроз і викликів Україні та шляхів їх подолання. Стратегія національної безпеки України 2020 року. Стратегія забезпечення державної безпеки 2022 року.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4. Глобальний вимір національної безпеки України.

Глобальні проблеми людства. Глобалізація як фактор трансформації владно-суспільних відносин. Забезпечення національної безпеки в умовах глобалізації світу: висновки для України. Безпека України у XXI ст. Сучасні проблеми національної безпеки України глобального характеру. Стратегічний простір України.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 5. Актуальні проблеми воєнної безпеки України.

Система воєнної безпеки України. Виклики для воєнної політики та оборонних реформ в Україні. Проблеми переходу до професійної армії. Шляхи вдосконалення державного контролю за процесом планування та фінансування сектору безпеки і оборони. Ринкові принципи організації ресурсів безпекового сектору: утопія і реальність. Мінна безпека та попередження ризиків від вибухонебезпечних предметів. Стратегія воєнної безпеки України 2021 року.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 6. Актуальні проблеми міжнародного гуманітарного права в Україні.

Принципи міжнародного гуманітарного права щодо ведення воєнних дій. Міжнародні гуманітарні організації, що надають допомогу в період збройного конфлікту та під час надзвичайних ситуацій. Захист цивільних осіб у період збройного конфлікту. Відповідальність за порушення норм міжнародного гуманітарного права. Проблеми та недоліки норм міжнародного гуманітарного права. Застосування міжнародного гуманітарного права в умовах збройної агресії російської федерації проти України.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 7. Актуальні проблеми інформаційної та кібербезпеки України.

Поняття та зміст інформаційної безпеки, характеристика загроз інформаційній безпеці системи державного управління. Теоретичні аспекти формування та функціонування системи забезпечення інформаційної безпеки України. Побудова інформаційного суспільства в Україні та проблеми державної інформаційної політики. Стратегія інформаційної безпеки України 2021 року. Стратегія кібербезпеки України 2021 року. Забезпечення кібербезпеки провідними державами світу: висновки для України.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 8. Актуальні проблеми економічної та соціальної безпеки України.

Сутність економічної безпеки, національні інтереси та загрози національній економічній безпеці. Складові національної економічної безпеки (фінансова, енергетична, продовольча та ін.). Проблеми та сучасні механізми забезпечення економічної безпеки України. Соціальна безпека людини та держави. Характеристики та особливості прояву

внутрішніх загроз соціальній безпеці (бідність, оплата праці, демографічна ситуація, рівень захворюваності). Тенденції розвитку соціальної безпеки в контексті державотворчих процесів в Україні.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 9. Актуальні проблеми екологічної безпеки України.

Екологічна безпека як одна із складових національної безпеки. Екологічний моніторинг. Поняття ризику, як кількісної оцінки небезпек. Заходи і засоби забезпечення екологічної та цивільної безпеки. Оцінка сучасного стану екологічної безпеки екосистем України (атмосферне повітря, природні води, ґрунти). Основні напрями державної політики щодо нейтралізації загроз екологічній безпеці України. Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату 2021 року.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 10. Проблеми цивільного захисту населення і територій України.

Цивільний захист населення і територій. Класифікація надзвичайних ситуацій. Надзвичайні ситуації техногенного характеру. Надзвичайні ситуації соціально-політичного і воєнного характеру. Локалізація надзвичайних ситуацій (НС) та ліквідація їх наслідків. Кодекс цивільного захисту України : основні положення та останні зміни.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 11. Актуальні правові аспекти військової служби у Збройних Силах України.

Поняття, особливості та види військової служби. Організаційно-правові засади військової служби. Військовий обов'язок та прийняття на військову службу. Військові звання та проходження військової служби. Правовий статус військовослужбовця. Режим військової служби. Служба у Військовій службі правопорядку ЗСУ.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 12. Актуальні правові аспекти державної мілітаризованої служби (Державна прикордонна служба, Національна гвардія, СБУ).

Служба в Державній прикордонній службі України. Служба в Національній гвардії України. Служба у Службі безпеки України (СБУ). Служба в Державній охороні органів державної влади України та посадових осіб. Служба в Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації. Служба в Державній спеціальній службі транспорту. Служба в розвідувальних органах України.

Методи навчання: Поєднання традиційних і нетрадиційних методів навчання з використанням інноваційних технологій:

Словесні: лекції (тематична/проблемна), пояснення, проблемна бесіда, дискусія, мозковий штурм, інтелект-карти тощо.

Наочні: пояснювально-ілюстративний метод, показ і обговорення навчальної презентації тощо.

Практичні: ситуаційні дослідження, метод кейсів, метод моделювання практичних ситуацій, розв'язування психологічних задач, професійно-зорієнтованих ситуацій, робота в малих групах, виконання практичних вправ тощо.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Своєчасне виконання практичних завдань та самостійної роботи є обов'язковим. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Відпрацювання тем курсу, що були

пропущені або не підготовлені, відбувається на консультаціях згідно графіку.

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання норм академічної доброчесності є загальною вимогою для студентів БДПУ згідно з Положенням про академічну доброчесність у БДПУ. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. При повторних порушеннях, беручи до уваги моральний аспект проблеми, до студента можуть бути застосовані дисциплінарні заходи. При виконанні письмових робіт не допустимим є порушення академічної доброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботах є підставою для їх незарахування викладачем. Списування під час підсумкового контролю знань заборонені. Здобувачі освіти, які отримали незадовільну підсумкову оцінку мають право на перескладання у встановлені терміни.

Політика щодо використання штучного інтелекту. У рамках курсу "Освітнє законодавство у діяльності педагога", ви можете відповідально використовувати інструменти штучного інтелекту (ШІ) для підвищення ефективності навчання, наприклад, для попереднього структурування навчальних матеріалів, підтримки мовних компетентностей або пошуку та узагальнення великих обсягів інформації з нормативно-правових актів. З огляду на специфіку освітнього законодавства, ви зобов'язані здійснювати критичну верифікацію всіх згенерованих ШІ виходів, особливо щодо цитувань та правових положень, оскільки системи ГШІ можуть генерувати недостовірні факти або вигадані посилання ("галюцинації"), що є неприпустимим у сфері професійної юридичної відповідальності. Наголошую, що основним принципом є повна прозорість: у всіх позааудиторних письмових роботах необхідно обов'язково розкривати внесок ШІ, використовуючи стандарт GAIDeT, зазначаючи інструмент та делеговані завдання; при цьому відповідальність за зміст та академічну доброчесність роботи завжди несе лише здобувач. Ми заохочуємо вас інтегрувати ці технології для формування ШІ-грамотності, але кінцеве оцінювання завжди базуватиметься на демонстрації вашої індивідуальної здатності до аналізу та застосування освітнього законодавства.

Політика щодо відвідування. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекційні та практичні заняття курсу. За об'єктивних причин (хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із викладачем. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: Вивчення курсу передбачає використання ТЗН (мультимедійний проектор, екран, ноутбук тощо), офіційних каналів зв'язку (Viber, Google, Zoom електронна пошта тощо) та освітніх платформ (MOODLE та ін.).

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів вищої освіти здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю. Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних під час поточного та підсумкового контролю і максимально складає 100 балів.

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять. При оцінюванні на практичних заняттях враховується активність студентів, відповіді на питання, обговорення дискусійних та додаткових питань, виконання практичних завдань та самостійної роботи. Підсумковий контроль відбувається у формі екзамену.

Система оцінювання та вимоги:

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий тест	Сума
ЗМ (змістові модулі)													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	50	100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	5		

Максимальна оцінка навчальних досягнень здобувача

1. Максимальна сума балів поточного контролю (практичні та самостійні роботи) – 50 балів.
2. Максимальна сума балів підсумкового контролю (екзамен) – 50 балів.
3. Максимальна сума балів за навчальну дисципліну (підсумкове оцінювання) – 100 балів (за університетською шкалою та шкалою ЄКТС).

Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти застосовується внутрішня університетська шкала. Мінімальний пороговий рівень оцінки з освітньої компоненти є єдиним в Університеті, не залежить від форм і методів оцінювання, складає 50 балів.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Базова:

1. Богуцький П. П. Право національної безпеки та військове право. Сучасні виклики : Навчальний посібник. Одеса : Фенікс, 2023. 252 с.
2. Богуцький П. П. Концептуальні засади права національної безпеки України: монографія. Одеса : Фенікс, 2020. 376 с.
3. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики: Вибр. наук. праці. Київ : НІСД, 2016. 528 с.
4. Екологічна безпека та цивільний захист: конспект лекцій: навч. посіб. / Ю.О. Полукаров, Н.А. Праховнік, О.В. Землянська. Київ : КПІ ім. Сікорського, 2022. 184 с.

5. Іванова Н.С. Економічна безпека : навч. посібник. Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. 139 с.
6. Інформаційна безпека. Підручник / В.В. Остроухов, М.М. Присяжнюк, О.І. Фармагей, М.М. Чеховська та ін.; під ред. В.В. Остроухова. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 412 с.
7. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. Національна безпека України : навчальний посібник. Київ : Університет «Україна», 2020. 292 с.
8. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади: монографія / за заг. ред. О. П. Дзьобаня. Харків : Право, 2021. 776 с.
9. Резнікова О. О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища: монографія. Київ : НІСД, 2022. 532 с.
10. Сокольська Т.В., Юхименко П.І. Глобалізація та політика національної безпеки : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 408 с.

Додаткова література:

1. Вивчаючи міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник. Друге видання / О. Войтенко, М. Єлігулашвілі, О. Козорог, Т. Короткий, В. Потапова, О. Стокоз, Н. Хендель; за ред. радника президента Товариства Червоного Хреста України з міжнародного гуманітарного права, к.ю.н. Т. Короткого. Київ, УГСПЛ; Одеса : Фенікс, 2021. 268 с. URL: https://www.helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2021/09/MGP_4_3.pdf
2. Вишня В.Б. Основи інформаційної безпеки : навчальний посібник / В.Б. Вишня, О.С. Гавриш, Е.В. Рижков. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутріш. справ, 2020. 128 с.
3. Глобальна та національна безпека: підручник / авт. кол. В. І. Абрамов, Г. П. Ситник, В. Ф. Смолянчук; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ: НАДУ, 2016. 784 с.
4. Глобальна та національна безпека: словник-довідник; за заг. ред. Г.П. Ситника. Київ: НАДУ, 2016. 140 с.
5. Горбулін В.П., Качинський А.Б. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки. Монографія. Київ : НІСД, 2010. 288 с.
6. Данільян О.Г., Дзьобань О.П., Панов М.І. Національна безпека України: структура та напрямки реалізації: Навчальний посібник. Харків: Фоліо, 2002. 285 с.
7. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення. : монографія / Криштанович М.Ф., Пушак Я.Я., Флейчук М.І., Франчук В.І. Львів : Сполом, 2020. 418 с.
8. [Єремєєв І.С., Дичко А.О.](#) Екологічна природна та техногенна безпека. Підручник. Одеса : Видавничий дім "Гельветика", 2022. 434 с.
9. Жаровська І.М. Проблеми та недоліки норм міжнародного гуманітарного права. *Herald of Lviv University of Trade and Economics. Law Sciences. No 12, 2022.* URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-law/article/view/1226/1156>
10. Замрига А.В. Застосування міжнародного гуманітарного права в умовах збройної агресії російської федерації проти України. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування.* URL: <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2022-6-01-04>

11. Застосування норм міжнародного гуманітарного (МГП) та міжнародного кримінального права (МПК). Навчальні матеріали. URL: https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2020/02/Curricula_NJ_IHL_ICL_2019_UKR-1.pdf
12. Захист Вітчизни (рівень стандарту) : підручник для 10 кл. закл. заг. сер. осв. / С.Хараху, В.Павлов, І.Дзюба, Є.Саганчі. Львів: Світ, 2018. 216 с.
13. Захист Вітчизни : (рівень стандарту) : підручник для 10 кл. закл. загальн. серед. освіти / М.Р. Гнатюк. Київ : Генеза, 2018. 192 с.
14. Захист Вітчизни: підручник для 10 класу ЗЗСО. Рівень стандарту. / Гарасимів І., Пашко К., Фука М., Щирба Ю., Гудима А. Тернопіль : Астон, 2018. 256 с.
15. Захист Вітчизни: підручник для 11 класу ЗЗСО. Рівень стандарту. / Гудима А., Пашко К., Гарасимів І., Фука М., Щирба Ю. Тернопіль : Астон, 2019. 256 с.
16. Захист України: підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Профільний рівень. / М.М. Фука, І.М. Гарасимів, Ю.Ю. Свідерський, К.О. Пашко, Н.Ю. Свідерська. Тернопіль : Астон, 2022. 328 с.
17. Зеркалов Д.В. Екологічна безпека: управління, моніторинг, контроль. Посібник. Київ : КНТ, Дакор, Основа, 2007. 412 с. (Серія: Міжнародна і національна безпека)
18. Інформаційна безпека держави: навчальний посібник / В.І. Гур'єв, Д.Б. Мехед, Ю.М. Ткач, І.В. Фірсова. Ніжин: ФОП Лук'яненко В.В. ТПК «Орхідея», 2018. 166 с.
19. Качинський А.Б. Екологічна безпека України: системний аналіз перспектив покращення / А. Б. Качинський. Київ: НІСД, 2001. 312 с. (Сер. «Екологічна безпека»; Вип. 5).
20. Книш М., Котик Л. Глобальні проблеми людства : навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 330 с. URL: https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/03/%D0%93%D0%BB%D0%BE%D0%B1%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B5%D0%BC%D0%B8%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0_2015.pdf
21. Куйбіда В. С., Пасічник В. М. Засади державної політики національної безпеки України : монографія. Київ : НАДУ, 2020. 488 с. С. 21-72 URL: http://vivacademy.com/cafedr/pablik_2021/kuybida_pasichnyk.pdf
22. Ліпкан В.А. Безпекознавство: Навчальний посібник. Київ: Вид-во Європ. ун-та, 2003. 208 с.
23. Ліпкан В.А. **Національна безпека України**: Навчальний посібник. друге видання. Київ: КНТ, 2009. 576 с. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-154.html>
24. Ліпкан В.А., Максименко Ю.Є. та ін. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції: Навчальний посібник. Київ: КНТ, 2006. 280 с.
25. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. Захист Вітчизни: історія, сучасність, перспектива : навчальний посібник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 176 с.
26. Міжнародне гуманітарне право. Загальний курс / Мельцер Нільс. Підручник. Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ). URL: https://blogs.icrc.org/ua/wp-content/uploads/sites/98/2021/05/4231_154-.pdf
27. Нижник В.М. Економічна дипломатія та економічна безпека України. Розділ VI. Навчальний посібник. Хмельницький: ХНУ, 2007. 299 с.
28. Нижник Н.Р., Ситник Г.П., Білоус В.Т. Національна безпека України (методологічні аспекти, стан і тенденції розвитку) : Навч. посібник для вищих навч.

закладів / Українська Академія держ. управління при Президентові України; Академія держ. податкової служби України. Київ : Преса України, 2000. 304 с.

29. Основи соціальної безпеки : навчальний посібник / Уманський держ. пед. ун-т імені П. Тичини; / Кравченко Л.В. Умань : Візаві, 2022. 127 с. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/14859/1/%D0%9E%D0%A1%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%98%20%D0%A1%D0%9E%D0%A6%D0%86%D0%90%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%9E%D0%87%20%D0%91%D0%95%D0%97%D0%9F%D0%95%D0%9A%D0%98.pdf>

30. Основи цивільного захисту: навчальний посібник / В.О. Васійчук, В.Є. Гончарук, С.І. Качан, С.М. Мохняк. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. 384 с.

31. Оцінка радіаційної хімічної обстановки: навчальний посібник / за ред. проф. О. Є. Левченка. Київ: СПД Чалчинська Н. В. 2015. 256 с.

32. Петков С.В. Організація внутрішнього контролю та управління ризиками в обороні України. Методичний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 176 с.

33. Політологія: Навчальний посібник / Гетьманчук М.П., Грищук В.К., Київ: Знання, 2010. 415 с. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-8477.html>

34. Правові основи воєнної безпеки України : монографія / Є.Л. Стрельцов, С.Т. Полторац, Ю.В. Аллеров, О.В. Кривенко, П.П. Богуцький: Відп. ред. Є.Л. Стрельцов. Львів: НАСВ, 2016. 188 с.

35. Проблеми національної та міжнародної безпеки України: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 27 квітня 2007 р.) / Київ. Нац. ун-т внутр. справ. Київ: Текст, 2007.

36. Пучков О.О. Правопорядок у сфері національної безпеки сучасної України: монографія. Одеса : Видавничий дім "Гельветика", 2019. 208 с.

37. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): Підручник. Київ: НАДУ, 2012. 730 с.

38. Службове право України. Підручник. / Біла-Тіунова Л.Р., Стець О.М.. Одеса : Фенікс, 2022. 771 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/bitstreams/29c28dba-e9a3-4792-a6a4-0cdee97239f7/download>

39. Статути Збройних сил України: збірник законів: чинне законодавство зі змінами та доповненнями (офіційний текст). Київ, 2016. 424 с.

40. Устименко Б. М. Актуальні проблеми правового регулювання національної безпеки України у сфері морської діяльності і шляхи їх вирішення. *Право.ua* № 2, 2021. URL: <http://pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/2021/09/74-Ustymenko.pdf>

41. Хилько М. І. Екологічна безпека України: Навчальний посібник. Київ: Київський Національний університет ім. Т. Шевченка, 2017. 267 с.

42. Цивільний захист України: навчальний посібник / Бедрій Я., Малов В. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2014. 392 с.

Нормативно-правові документи:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. [Електронний ресурс]. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Конституційно правові засади національної безпеки України: монографія / В. О. Антонов; наук. ред. Ю.С. Шемшученко. Київ: ТАЛКОМ, 2017. 576 с. URL:

<http://idpnan.org.ua/files/antonov-v.o.-konstitutsiynopravovi-zasadi-natsionalnoyi-bezpeki-ukrayini- d .pdf>

3. Закон України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

4. Коментар до Закону України «Про національну безпеку України» / Кубецька О.М., Лазарєв В.О., Неклеса О.В., Палешко Я.С. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. 72 с. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/5112/1/%d0%9a%d0%9e%d0%9c%d0%95%d0%9d%d0%a2%d0%90%d0%a0%d0%94%d0%9e%20%d0%97%d0%90%d0%9a%d0%9e%d0%9d%d0%a3.pdf>

5. Аналіз Закону України «Про національну безпеку України». URL: <https://www.helsinki.org.ua/articles/analiz-zakonu-ukrajiny-pro-natsionalnu-bezpeku-ukrajiny/>

6. Ухвалено закон «Про національну безпеку України». URL: <https://www.ukrmilitary.com/2018/06/national-safety-law.html>

7. Закон України «Про оборону України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>

8. Закон України «Про Збройні сили України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1934-12#Text>

9. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>

10. Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text>

11. Закон України «Про правовий режим воєнного стану». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

12. КОДЕКС ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403%D0%B0-17#Text>

13. Стратегія національної безпеки України. Затверджено Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#top>

14. Стратегія забезпечення державної безпеки. Затверджено Указом Президента України від 16 лютого 2022 року № 56/2022 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56/2022#n5>

15. Стратегія **воєнної** безпеки України. Затверджено Указом Президента України 25 березня 2021 року № 121/2021 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#n2> ; [Про рішення Ради національн... | від 25.03.2021 № 121/2021 \(rada.gov.ua\); https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text)

16. Стратегія кібербезпеки України. Затверджено Указом Президента України від 26 серпня 2021 року № 447/2021// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447/2021#Text>

17. Про План реалізації Стратегії кібербезпеки України, уведений в дію Указом Президента України від 1 лютого 2022 року № 37/2022 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0087525-21#Text>

18. Стратегія інформаційної безпеки України. Затверджено Указом Президента України від 28 грудня 2021 року № 685/2021// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text>

19. Проект Стратегії продовольчої безпеки на період до 2030 року // <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=ukUA&isSpecial=True&id>
20. План заходів забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану. Затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2022 р. № 327-р // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/327-2022-%D1%80#Text>
21. Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року схвалена Розпорядженням КМУ від 20 жовтня 2021 р. № 1363-р // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2021-%D1%80#Text>
22. Стратегія біобезпеки та біологічного захисту, затверджена Указом Президента України від 17 грудня 2021 року № 668/2021 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/668/2021#n5>
23. Статут внутрішньої служби Збройних Сил України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=548%2D14&p=1143970339900570#Text>
24. Дисциплінарний статут Збройних Сил України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=551%2D14&p=1143970339900570#Text>
25. Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=550%2D14&p=1143970339900570#Text>
26. Стройовий статут Збройних Сил України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=549%2D14&p=1143970339900570#Text>
27. Бойовий статут Сухопутних військ ЗС України. Частина II (батальйон, рота). URL: <https://www.ukrmilitary.com/p/library-tactic.html>
28. Бойовий статут Сухопутних військ ЗС України. Частина III (взвод, відділення, екіпаж танка). URL: <https://www.ukrmilitary.com/p/library-tactic.html>
29. Бойовий статут механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України. URL: <https://dut.edu.ua/ua/lib/1/category/736/view/1614>
30. Бойовий статут механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України. Частина III (взвод, відділення, екіпаж). URL: <https://dut.edu.ua/ua/lib/1/category/736/view/1614>
31. Доктрина з організації підготовки у ЗСУ. ВКП 7-00(03).01. ГУ доктрин та підготовки ГШ ЗСУ, 2020. URL: <https://www.ukrmilitary.com/p/library-pidgotovka.html>

Інформаційні ресурси:

1. <https://rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://www.rnbo.gov.ua> офіційний веб-сайт Ради національної безпеки та оборони.
3. <http://www.president.gov.ua> – офіційний веб-сайт Президента України.
4. <http://www.kmu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
5. <http://www.zsu.gov.ua> – веб-сайт Збройних сил України.
6. <https://www.mil.gov.ua/> – веб-сайт Міністерства оборони України.
7. <http://minjust.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України.
8. <http://www.sbu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Служби безпеки України.
9. <http://www.gp.gov.ua> – офіційний веб-сайт Офісу Генерального прокурора.
10. <https://court.gov.ua> – офіційний веб-портал судової влади України.
11. <https://niss.gov.ua/> – Національний інститут стратегічних досліджень.
12. <https://razumkov.org.ua/vydannia/zhurnal-natsionalna-bezpeka-i-oborona> – Журнал "Національна безпека і оборона".

13. <https://nvcz.undicz.org.ua/index.php/nvcz> – Науковий вісник : *Цивільний захист та пожежна безпека*
14. <http://nio.nuou.org.ua/> – Журнал "Наука і оборона".
15. <http://pb.univd.edu.ua/index.php/PB/issue/archive> – Журнал "Право і безпека".
16. <https://ukrainetonato.com.ua/osvita-ta-boyoiva-pidhotovka-za-standartamy-nato/strategii-shcho-rehuliuut-pytannia-profesiynoi-osvity-ta-pidhotovky-viyskovykh-fakhivtsiv-v-nato/> – Журнал "Україна до НАТО".
17. <https://sprotyvg7.com.ua/> – Спротив G7 (sprotyvg7.com.ua). – інформаційний ресурс базових знань у військовій справі. Ресурс створений управлінням підготовки (G7) штабу Командування Сил ТрО ЗСУ.
18. <https://www.ukrmilitary.com/p/military-library.html> – Електронна військова бібліотека. Електронна бібліотека для військових: бойові статuti, військові стандарти, настанови, посібники та інша військова література.
19. https://youtu.be/EXnNm4TJl_4?si=klf6Vw6UyNQaIu56 – YouTube – лекція Радутного О.Е. : «ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ».
20. https://youtu.be/sh_9sceAcdc?si=eAyDmylmorcTS06X – YouTube – лекція «Міжнародне гуманітарне право в Збройних Силах України».
21. <https://youtu.be/fxKFHkGa-xw?si=9L2JScPPsEUhvVAw> – YouTube – лекція освітнього проекту «Кодекс Воїнів Світла» – «Чи існують правила на війні?»
22. <https://youtu.be/bQ8ltim9nm8?si=ij2A0de1pbTeoS3P> – YouTube – лекція освітнього проекту «Кодекс Воїнів Світла» – «Дещо про міжнародне кримінальне право»
23. <https://youtu.be/3qqbf5d1Yc0?si=HZfW0KExie1Y571y> – YouTube – лекція освітнього проекту «Кодекс Воїнів Світла» – «Фундаментальні гарантії для цивільних на війні»
24. https://www.youtube.com/live/h9wmG6S-Sg8?si=Q_7fAqJznksHjf76 – YouTube – лекція Академії Консалтингового Бізнесу «Права та гарантії військовозобов'язаних під час війни»
25. <https://vumonline.ua/course/pro-nato/> – Онлайн-курс ВУМ «Про НАТО»
26. https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+CIVIL101+2022_T3 – Курс на PROMETHEUS – «Цивільна оборона та захист у надзвичайних ситуаціях».
27. https://prometheus.org.ua/course/course-v1:UDA+PRE101+2022_T2 – Курс на PROMETHEUS – «Навчання з попередження ризиків від вибухонебезпечних предметів».
28. https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+IHLAW101+2021_T3 – Курс на PROMETHEUS – «Вивчаючи міжнародне гуманітарне право».